



**PROPAGANDA:**  
FANZIN

**S**  
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

[propagandafanzin@gmail.com](mailto:propagandafanzin@gmail.com)

**PROPAGANDA:**  
FANZIN

# PROTEZ:

Toplumun endüstriyelleşmesi denilince akla onlarca şey gelir. Ancak bu yazıda yalnızca tıbbi teknik bilim olarak adlandırılan ortopedi bölümüne her zaman alıştığımızdan başka bir gözle değineceğiz. Mevzuyu kavrayabilmek için konunun tarihi gelişimine dikkat kesilip, birinci dünya savaşı Almanyası'na uzanarak, protezine aşık olan sakat bir askerin halet-i ruhiyesine şöyle bir bakmak gerekiyor:

Almanya'da, 1. dünya savaşından sonra 25.000'ini kol, 56.000'ini bacak olmak üzere toplamda 80.000 kadar asker, uzvunu kaybetmiş gazi sıfatıyla memleketlerine geri döner. Almanya hükümeti de bu atsan atılmaz-satsan satılmaz, kadim alman ırkı için savaşmış, bir de üstüne malup olarak dönen fakir gençleri, nasıl başımıza dert olmadan hayata geri döndürürüz diye kara kara düşünmeye başlar. Bismarck'ın savaştan dönen askerlere uyguladığı 1880'lerdeki umursamaz tavrının tekrar edilmesinin önündeki en büyük engel, topyekün savaş sonrası ciddi şekilde azalan iş gücünün yerini doldurabilecek vaktin olmaması nedeniyle, bu uygulamanın memleketeye yarar değil gani gani zarar vereceğine getirilen kanaat olur.

İşte bu savaşın en ön saflarında "top yemi" (kannonenfutter) sıfatıyla düşmanı oyalamak için gönderilip, kolunu bacağını kaybeden vasıfsız savaşçıların, vasıfsız işçiler olarak sisteme entegre edilmesi için en başarılı çare de Weimar Cumhuriyeti burjuvazisinden gelir.

Çözüm, protez uzuv imalatına hız vererek, -ki bu hız ortopedide dünya çapında 'teknolojik devrime' sebebiyet verir-, bu hızlı üretim ve gelişime bağlı bir tür sosyal rehabilitasyon programı başlatılması şeklinde olur. Zaman zaman yolsuzluk ve usulsüzlüklerle gazetelerimizde de arzı endam eden "tıbbi-teknik endüstrisi" de hayatımıza böylece girer. Almanya'daki ortopedi devriminin makineleşme süreçleri hakkında detaylı bilgi için Hannu Eerikäinen ve Heather R. Perry'nin çalışmalarına bakılabilir:

<http://www.eui.eu/Documents/MWP/ProgramActivities/perrypaper.pdf>



Sevinç ve kederi paylaşan, gönüllü yardımlaşan, özgeci insanların biraraya geldikleri komünite.

Bu toplumda özgürlük mucizeler gerçekleştiriyor, insanlık zaferler kazanıyordu.

**Geel Köyü'ndeki komünal terapi insanların devlete ihtiyaç duymadan en ağır ve en yaşamsal sorunlarını dahi çözümleyebileceklerini göstermişti. Kropotkin, o dönemde sosyalistlerce savunulan "devlet eliyle sağlık hizmetleri" düşüncesini eleştirirken, Geel'de özgürlüğün yarattığı bu mucizeyi kanıt olarak öne sürüyordu. Kropotkin'e göre sağlık devlete bırakılmayacak kadar ciddi bir sorundur. Devlete, diğer alanlarda olduğu gibi, bu bakımdan da güvenilmez. Çünkü, bürokrasiyi yaşamın acilliğinin önüne geçirmekten çekinmez.**

İnsancıl davranışların, kardeşçe ilişkilerin yarattığı bu komünal tedavi bugün bizlere bir düşünce gibi görünüyor. Beri yandan, Ortaçağ'ın büyüdü dünyasına dönmenin mümkün olmadığı, inkar edilmez bir gerçek. Fakat, özellikle 1960'larda akıl hastalarının durumlarını iyileştirmek için önerilen radikal çözümlerin Kropotkin'in Geel örneğinden yola çıkarak geliştirdiği düşüncelerle benzerlikler taşıdığını pekala söyleyebiliriz.

Felix Guattari ve bir grup Lacancı psikiyatristin kurdukları Clinique de la Borde, Mayıs 1968'in mirasını da sahipleniyordu. Klinikteki doktorların teröristlere yataklık yaptıklarını ileri süren polis, buraya birkaç kez baskın düzenlemişti.

1970 yılında Heidelberg'de bazı radikal doktorlar ve bir grup akıl hastası biraraya gelerek SPK (Sozialistisches Patienten Kollektiv/Sosyalist Hastalar Kolektivitesi) adlı bir örgüt kurmuşlardı. Örgütün amacı akıl hastalarının tedavisinde çok köklü değişikliklerin yapılması için kampanyalar yürütmektir. Parlamento dışı muhalefete karşı çok sert önlemlerin alındığı **1970'lerin Batı Almanyasında anarşist düşünceleri benimsemiş SPK doktorlarının Kızıl Ordu Fraksiyonu ile ilişkileri olduğu, hastalara bomba imal etmeyi öğrettikleri ileri sürüldü. Yargılamalar sonucu doktorlardan Siegfried Hausner, Wolfgang ve Ursula Huber hapis cezalarına çarptırıldılar. (Meraklısı için not: Endüstriyel müzik topluluğu SPK'nın adını bu kolektiviteden aldığı, topluluk üyelerinden Graeme Ravell ve Derek Thompson'ın da bir süre psikiyatri kliniklerinde hasta bakıcılık yapmış olduklarını anımsatalım.)**

Kropotkin, Geel örneği için, **"Özgürlük mucizeler yaratıyor"** demişti. Yaşamının son dokuz-on yılını akıl hastanesinde geçirmiş olan Antonin Artaud'un şu kehaneti Kropotkin'in sözünü daha da anlamlı kılıyor: "En sonunda mucizenin gerçekleşmemesi mümkün değil."



04:

Bu gelişmelerden sonra savaşın teknolojiyi 'ilerlettiği' gerçekliğine bir kanıt olan, vasıfsız askerlerin kopuk organları üzerine inşa edilmiş bu sanayi, kafa işçilerine farklı, tarım ve endüstriyel işçilerine "sosyal statülerine göre" farklı protez tasarımları yaparak keskin çizgilerle belirlenmiş sınıflı toplumu yeniden inşa etmeye çabalar. **Artık protezler dahi, sınıfsal farklılıkların bir temsiliyetine dönüşmüştür.**

Bu noktadan sonra bizi hayata entegre edecek uzuvlarımız, kendi uzuvluk özelliklerinden azade bir şekilde entegre olunacak sınıflı ve buna bağlı yaşam koşullarını belirleyen, kendinden menkul ve özerk varlıklara evrilir. **Piyanın vücutlarımız üzerinde kurduğu tahakkümün sembolü olarak geliştirdiği protezlerden önce kullanılan 'ilkel' protezlere de 'pazar kolu' (sunday arm), yani ancak dinlenme gününde kullanılabilecek "işlevsiz kol" manasına gelecek bir ad takılması da bunun ironik bir kanıtı olur.**

İşte bu 1. paylaşım savaşı vesilesiyle, vücut bütünlüklerini kaybetmiş sakat kitleler, artık toplumdaki işlevsizliklerini kabullenmiş, askeri-bürokratik iktidar sahipleri de, zavalı askerin sırtını şöyle bir sıvazlayıp 'üzülme vatandaşım, kaybetmediğin uzuvlarınla benim için normalden daha ucuza çalışarak, vatanına ömür boyu bitmeyen borcunu daha rahat ödeyebileceksin' demekte beis görmemiştir.

Böylece ortada tek bir sorun kalmıştır: kendi 'aşağılıklarını' kabullenmiş ancak vatanlarına faydalı olabilmeye motive edilmiş bu kitlelere, vücutlarına yabancı olan bu cisimler nasıl sevdirebilecektir? Nasıl olacaktır da, istisnasız olarak "ben protezime aşık bir insanım" diyebilen askerler şekillenebilecektir?

Savaş gazisi askerler üzerine çalışmalar yapan dönemin komünist ressamlarından George Grosz, bir askeri hastanede savaşta penisini kaybeden bir gazinin, çavuşu ve doktoru ile diyalogunu şöyle anlatıyor;

**"Görevli, askere dönüp artık kızlarla eğlenme yok, demişti. Ama çavuş onunla aynı şekilde düşünüyordu. Askere dönüp "merak etme evlat, tamamen sana özel olarak imal edilecek yepyeni, canlı kanlı bir penis yapılacak. Burada bir çok örneğini gördüm, hatta eskisinden bile daha iyi olacak, demişti. "**

İşte sanayileşme ile zamanımızı ve günlük davranışlarımızı tahakküm altında tutan piyanın, insan bedeni ve cinselliğini doğrudan kontrol altına almasının 'başarı hikayesi' de böylece "eskisinden bile daha iyi" şekilde ortaya çıkmış oluyordu.

37:

**Geel Köyü "deliler"i bağrına basmıştı.** Akıl hastaları ve köylüler gündelik hayatın akışı içinde kaynaşmışlardı. Köylüler evlerine aldıkları hastaları allenin üyesi kabul ediyor, onlara sofralarında yer veriyorlardı. Tarlada birlikte çalışıyor, köy şenliklerinde birlikte sarhoş oluyor ve eğleniyorlardı. Onları birbirlerine bağlayan kardeşçe sevgiydi. Bu bağ kolay kolay kopmuyordu. **Kropotkin'in de belirttiği gibi, Geel halkı haykırıyordu: "Delilerinizi bize verin. Biz onların halinden, onların dilinden anlarız. Gönderin bize onları, özgürleştirelim."**

Aydınlanma'yı yayarak Avrupa'yı karanlıktan kurtarma misyonunu üstlenen Fransızlar, 1879'da yöreyi işgal ettiklerinde Geel'de bir költün büyümüş olduğu gerekçesiyle buradaki şifa yurdunu kapattılar. Fakat köy halkının akıl hastalarını evlerine almalarını engelleyemediler. Geel, bu tarihten sonra da bir "deliler kolonisi" olmayı sürdürdü.

Geel bugün Anvers iline bağlı bir belediye. Aileler hâlâ akıl hastalarına bakıyorlar. Ancak bunun için hastaların "eleme"den geçmeleri gerekiyor. Daha açık bir anlatımla, belediye sınırları içindeki akıl hastahanesinde sıkı denetime tabii tutulan hastalar arasında ancak "Tehlikeli" olmadıkları saptananların aileler arasında yaşamalarına izin veriliyor. Kısacası, Geel'deki geleneksel komünal terapi günümüzde, merkezi otoritenin denetime girmiş ve kurumlaşmış bulunuyor.

**Bütün komüniteryen anarşistlerde olduğu gibi, Kropotkin'in düşüncelerinde de romantik bir Ortaçağcılık vardır. O da Ortaçağ'ın köy ve kasabalarındaki yüz yüze ilişkileri, dayanışmayı, lonca örgütlenmelerini, hayır kurumlarını yüceltir. Ortaçağ köylerini "karşılıklı yardımlaşma"nın egemen olduğu ideal toplum kabul eder. Geel de böyle bir Ortaçağ köyüydü.**

Darwin'in evrim kuramını eleştiren Kropotkin'e göre doğadaki canlıların hayatta kalabilmek için birbirleriyle ölüme mücadele etmeleri kural değildir. Doğada esas olan dayanışma, yardımlaşmadır. Dayanışma insan toplumunun evriminde de önemli rol oynamıştır. Tarih boyunca ilkel komünde, Ortaçağ'ın köy ve kasabalarında, zanaatçı loncalarında hep dayanışma egemen olmuştur. Ancak, on altıncı yüzyıl Avrupasında özel mülkiyet sisteminin yaygınlaşması ve modern devletin doğuşuyla birlikte kardeşçe ilişkilerin yerini göze göz, dişe diş bir rekabet almıştır. Geel'deki dayanışma ve karşılıklı yardım, kapitalizmin gelişimi içinde beliren ve bazı "altın kalpli kapitalistler" eliyle gerçekleştirilen hayır işlerinden farklıydı. Modern zamanlar öncesine özgüydü.

**Kropotkin, Geel Köyü'nde Ortaçağ'a ilişkin ütopyacı ve romantik düşüncelerini zenginleştiren kanıtlar bulmuştu. Geel bir "Kardeşlik toplumu"ydü. Tahakkümsüz, eşitlikçi, paylaşımcı bir toplum.**

# ERT KONSEPT DELİLER KÖYÜ: GEEL

Kropotkin 1877'de, Paris'de, "Hapishanelerin Mahkûmlar Üzerindeki Moral Etkileri" başlığı altında verdiği konferansta akıl hastalarının durumundan da söz etmişti. Kropotkin'e göre onların zincirlerinden kurtulmuş olmaları yeterli değildi. Gerçekten sağlıklarına kavuşmaları isteniyorsa kapatıldıkları akıl hastanelerinden dışarı çıkarılmalarıydılar. İşte o zaman "Özgürlük mucizeler gerçekleştirecek"ti. "Anarşist Prens" bu savlarına bir de kanıt gösteriyordu: **Geel** adlı "deliler köyü".

Geel, Ortaçağ'da Anvers (Belçika) yakınlarında küçük bir köydü. Burada putperest babası tarafından öldürülmüş ve akıl hastalarının koruyucusu sayılan Azize Dymna adına yapılmış bir kilise, kilisenin hemen yanında da bir şifa yurdu bulunuyordu. Akıl hastaları kötü ruhlardan arındırılmak (ekzorsize edilmek) üzere kiliseye getiriliyor, şifa yurdunda bir süre bakılıyorlardı. Ancak, getirilen hastaların sayısının giderek artması üzerine şifa yurdu barınma ihtiyacını karşılayamaz hale geldi ve kilise, köy halkından, hastaları evlerinde konuk etmelerini istedi. Köylüler bunu seyerek kabullendiler.

Böylece, neredeyse her evde bir akıl hastası barınır oldu.

On üçüncü yüzyılda pratik nedenlerle başlayan bu uygulama zaman içinde bir tedavi yöntemine dönüştü. Geel Köyü bir tür akıl hastaları kolonisi niteliği kazandı. **Akıl hastalarının tahakküm altında olmadıkları, akıllılarla birlikte yaşadıkları bir koloni.**

**05:**

Elbette protez penis, biyolojik eskisinden "daha güzel" olmalıydı; sertleşme derdi olmadan, işlevi olmamasına rağmen içine geçirilecek bir çubukla istenildiği zaman 'aşk'a hazır erkekler seri olarak üretilebilecek, partnerini beğenme, duygusal bir ilişki kurma ve yahut yaşanan duygusal deneyimin derinliğine ihtiyaç duyma gereksinimi de yok edilecekti. Böylece cinsellik dediğimiz şey, bir makine kesinliğinde, sert bir penis ve sokup çıkarma rutinine indirgenerek sex'in kendisinin de protezleşmesine yardımcı olacaktı. Sakat olduğu için erkek olamayan erkekler, kolu olmadığı için televizyondaki mankenlere benzeyemeyen kadınlar, kolu koptuğu için evine para götüremeyip 'adam' olamayanlar, yani toplumsal normlar bazında da sakatlanmış bireyler, bireyliklerini ancak ve ancak '**protezleriyle**' kazanabilecek duruma gelmektedir.

Amaçların araçları yarattığı böylesi bir toplumda, sistem katında yalnızca birer sayı ve rakamdan ibaret olan insanlık, teknolojik ilerlemelere değil, teknolojik ilerlemeler bizim onları tüketmemize muhtaçtır. **Savaşlarda top yemi olarak kullanılan, beton duvarlar arasındaki devasa araçlar altında ezilen, onlarca katlık bir binayı inşa ederken dengesini kaybeden, aşırı radyasyon alması sebebiyle kanser olan ya da mayına basarak uzuvlarını kaybeden protez kullanıcılarının, toplam kullanıcı oranının yüzde %92'sini oluşturması, aslında insanlığın protez imalatı için bir sebep değil, kapitalizmin kendi sakatladığı bireyleri tüketicileri haline getirdiği 'rakamlar' olduğunun ironik bir kanıtıdır.**

Bugün artık rahatlıkla kavrayabildiğimiz üzere, insanlığı kendi araçlarıyla sakatlayan bu sistem, bizlere sunduğu 'ileri teknoloji çözümleri' tüketebildiğimiz için kendisine şükretmemizi istemektedir. Bu şekilde algılarımızı ve yaşamlarımızı kendine muhtaç hale getirmekte, kapitalizmden başka bir çarenin olmadığını algılara dayatarak, amacının insan değil tüketime dayalı kar olduğunu açıkça göstermektedir.

Açıktır ki, insanoğlunun asıl yaşamsal ihtiyacı, kendi yarattığı sakatlar ordusu üzerinden kar etme esasına dayalı olarak 'ilerleyen' bu sisteme karşı isyan etmektir. Gerçekten yaşıyor muyuz, yoksa gittikçe amaçların, makinaların ve hatta kendimizin birer protezi haline mi geliyoruz? İşte bu sorunun cevabını da, belki ilk önce kendimize sormamız gerekiyor.

Uzaklarda arama, çünkü sen içindesin...

**Propaganda: Sakat olan insan değil, sistemdir.**

06:

**Kışın kış, yazın yaz baharda bahar depresyonu. KAPİTALİZM DEPRESYONDUR.**

**Kış Depresyonu:** Kış aylarının başladığı bu günlerde bir çoğumuzun algısında meşruluk kazanan yaygın ve gerçek bir hastalık olarak kabullendiğimiz bir ruh halidir kış depresyonu. Gündelik yaşantımızdaki mutsuzluğumuza sebep olarak gösterdiğimiz kış depresyonu,sık sık sosyal medyada yer alarak bir gerçeklik-meşruluk zemini kazanmıştır. Ancak ne yazık ki kış depresyonunun gerçekliği ilüzyonlar üzerine kurulu olup meşruluğu tartışmalıdır.

**Havalar karardı, ruhumuz mu karardı?**

Mutsuzluk,halsizlik,daha fazla uyku ihtiyacı, motivasyonda azalma...vb gibi hallerin her sene aynı dönemlerde açığa çıkması durumu kış depresyonunun teşhisi için yeterlidir. Kış depresyonunun iki farklı boyutu vardır; ilki bahsi geçtiği gibi her sene aynı dönemlerde tekrar eden kış hüznü denilen ruh halidir. Tedavisi kolay ve ilaçsızdır.Diğer bir boyutu ise majör depresif bozukluklara kadar giden, intihar eğilimi gösterebilen bir ruh hali derecesinde etkileri olabilen mevsimsel duygulanım bozukluğudur. Kliniklere gidilir ve ilaçlar ile tedavi edilir! Peki bu hüznü, bozukluk veya depresyon neden kış aylarına özgüdür? Uzman doktorlardan, psikologlardan öğrendiğimiz kadarıyla, kış aylarında güneş ışınlarından az yararlanmamızdan, gündüz süresinin kısa oluşundan, bulutlu ve yağmurlu günlerin çok olmasından dolayı salgılanmayan veya daha fazla salgılanan hormonlarımızın tetiklemeyle oluşuyor.Yani havaların karamasıyla ruhumuzun da karardığını böylece depresif ruh hallerine büründüğümüzü söylüyorlar. Reçete olarak da gün ışığı, uykuda düzen, düzenli sağlıklı beslenmek...vb gibi telkinlerde bulunuyorlar.

Mevsimsel depresyonun sebebi kapitalizme olan entegrasyondur. Her sene aynı dönemde etkisini gösteren bu mevsimsel depresyonun etkilerinde kısmi gerçeklik payı varsa da sebebinde yatan ilüzyon bu gerçekliği boşa çıkarıyor. Gündelik yaşantımızı farklı bir süzgeçten geçirirsek bu ilüzyonu çok net bir şekilde görebiliriz. Hayatımızın her alanına temas eden kapitalizm artık bizim dışımızda gerçekleşen bir şey olmayıp refleksleriyle, algılarıyla içimizde yaşayabilen bir virüs halini aldı. **Bu virüsle sürdürülen yaşam hepimizin ruh halinde çok ciddi etkiler bırakıyor.** Örneğin bir alışveriş merkezinde sabah 9'dan akşam 8'e kadar çalışıyorsak güneşi, güneş ışığını ne kadar görebiliriz ki? Yaz aylarında belki bir iki saat görebiliyoruzdur ama kış aylarında neredeyse hiç göremiyoruz. **Ya da liselerde üniversitelerde sıkıştırıldığımız, nefes bile alamadığımız, etrafı koca koca duvarlarla kapatılan alanlarda güneş ışığından ne kadar yararlanabiliriz bir düşünün.**

35:

Ütopyalar 'mutlu toplum idealleri' olarak nitelendirilirken bunun karşısında kişiyi içerisinde bulunan duruma 'razı kılan' distopyalar yer almaktadır. Anti-ütopik bir algılayış ve 'ideal olmayan dünyanın' tanısı olan distopyalar, duyulmak-görölmek-yaşanmak istenmeyen bir düzenin tasviridir. **Huxley'in Cesur Yeni Dünya'sı, Orwell'in 1984'ü gibi distopyalarda toplum, ütopyalarda yaratılan 'eşitlikçi' algının aksine; hedonistik, totaliter ve mutsuz bir evrene sürüklenmektedir. İdealin anti-tezi olan bu yapılanma ise 'şimdinin mutluluğunu' öğütleyen bir hale denk düşmektedir.**

Gelecek distopyaları, her daim, bugün içinde bulunandan daha vahim bir yaşamı betimlediğinden; kişiyi yaşamakta olduğu günden mutlu olmaya mecbur kılmaktadır. Böylelikle sistem yarattığı distopyalar ile kişiyi 'daha iyi bir yaşam' olabileceği hayalinden uzaklaştırmakta, kendi meşruluğunu yeniden yaratmakta ve bunu sürekli hale getirmektedir. Aslında yaşanmakta olan günün bir distopya olduğunun(sanal yaşamların, gözetlenmenin, kapatılmanın böylesine olağanlaşmasının) görmezden gelinmesi de içinde bulunulan hali normalleştirmektedir. Yaratılan evrenler olarak ütopyalar ve distopyalar, var olan gerçekliğin dışında yaşamlar sunmaktadır. Ütopyalar, sistem içerisinde yaşayan insanlara daha güzel, daha mutlu olunabilecek yaşam hayalleri sunar. Ütopik hayaller kuranlar ise, bu mutluluğu yalnızca 'hayal etmenin özgürlüğü' ile yaşayabilmektedir. Kapitalizmin belirlediği sınırlar içerisinde insan yalnızca hayal edebilmenin özgürlüğüne sahiptir. Yaratılan ütopyalar, daha mutlu bir evrenin yalnızca bir hayal olabileceğini, asıl olanın ise yaşanmakta olan gerçeklik olduğunu vurgulamakta, hayal eden kimselere de yalnızca 'hayal etmenin mümkünlüğü'nü dikte etmektedir. Distopyalar ise, var olandan daha kötü koşullar sunmakta, kişiyi bugüne şükretmeye mecbur kılmaktadır. Distopyalar insanın, daha iyi bir evren için çabalamasına ket vurarak bugünü içselleştirmesini zorunlu tutmaktadır; çünkü kapitalist nimetleri reddedenler için kaçınılmaz olan 'korkunç, ürkütücü, karanlık' evrenlerdir.

**Peki ya izlediğimiz ya da okuduğumuz distopyalardaki kapitalizmin 'mutluluk mekanlarını'nın yok olduğunu görmek/okumak içgüdüsel bir mutluluk mudur? İçinde yaşanan o büyük distopyanın yerle bir olduğunu görmek, hayallerin gerçekleşebileceğine dair "gerçek bir mutluluk" anı mıdır?**

PROPAGANDA: Özgürlük düşlediğini eyleyebilmektir.



## Kapitalizmin Protez Evrenleri; Ütopyalar ve Distopyalar

Yemyeşil bir ada (çoğunlukla), verimli topraklar, güzel yaşam alanları ve güzel, iyi ve birlikte yaşamayı bilen insanlar... Ve buna benzer birkaç özellik. İnsan, kendi tarihinin belli bir döneminden sonra birlikte yaşamaktan, yaşamaktan ya da koşullardan o kadar usanmış olacak ki belli aralıklara ütopyalar yazma ihtiyacı hissetmiş. Platon'un Devlet'inden, Farabi'nin Erdemli Toplumu'na, Thomas More'un Ütopya'sından, Campenalla'nın Güneş Devletine, Bacon'un Atlantis'ine hep bu arayış içinde olmuş insan. Peki nedir bu ütopya?

Yaşadıkları düzen içerisinde mutlu olamayan kimselerin, mutluluk ideallerinin belirlendiği bu mekânlar birer 'hayal mekânı' haline gelmiş ve mutlu olmak için gündelik hayatları biçimlendirmede etkili olmuştur. İnsanlara sorsunuz bir şekilde uyumlu, sağlıklı ve mutlu yaşayabilecekleri bir toprak parçası ideali sunan bu hayal mekânları, aynı zamanda bünyesinde barındırdığı kimseler arasında ayırım gözetmeksizin 'eşit' bir yaşam tarzı öngörmektedir. Ütopyalar, mutlu toplumun tasviridir. Fakat ütopyaların gerçek amacı nedir? Catherine Malabou, 'Bilincin kapitalizmin ruhuyla çakışmasını önlemek için ne yapmak gerekir?' derken, Žižek ütopyanın iki sahte anlamından bahsediyor. Birincisi gerçek yaşamdan soyutlanmış bir ideal toplum hayali olarak ütopya, diğeri de kapitalizmin dayattığı sapık arzuları, hazları çağrıştıran mallardır. Esas aldığı 'eşitlik' algısıyla ütopyalar, sistemin devamlılığına hizmet etmektedir. Bireyin yalnızlaştırıldığı kapitalist ilişki biçimlerinde ütopyalar, gündelik yaşayışlarda hiçbir zaman mutlu olamayanlara vaat ettiği yaşam kalitesi ideali ile 'mutluluk alanları' yaratmakta, sistem içerisinde bir rahatlama alanı sağlamaktadır. Asla mutlu olamayacak kimseler kurdukları bu hayaller doğrultusunda, kendilerine sistem içerisinde de bir alan yaratmaktadır.

Gündelik yaşantımızın bu denli kapatılmalara maruz kalması ve hayatımızın bu şekilde sürüp gitmesi depresyonun özünü oluşturur. Yani depresyon kapitalizm içinde yaşamının ta kendisidir. Kurduğu şehirler ile yaşantımızın büyük bir kısmını betonlar arasında geçirmeye zorlayan kapitalizm, bizlerin sevgi ve güvene dayalı ilişkilerini yok ederek yerine rekabete ve bencilliğe dayanan kapitalist ilişki biçimini yaratıyor. Böylesi bir yaşamla sadece mevsimlerin değişmesinde değil yaşamın her noktasında hüznü, duygulanım bozukluğunu, depresyonu tetikleyen etkiler bulabiliriz.

Bir başka konu ise bu mevsimsel depresyonun kimlerde ne derecede görüldüğüdür. Açık ve net bir şekilde kapitalizme ne kadar entegre olduğumuzla alakalı bir durumdur bu. Örneğin gençlerde pek rastlanmadığı söyleniyor. Doğrudur çünkü gençler kapitalist yaşam tarzına entegre olma sürecinin daha en başlarındadırlar.

**Yada kapitalizmin içselleştirilmiş olduğu otuzlu yaşlarda daha sık görülmesinin sebebi de yine aynı şekilde entegrasyon sürecinin kendisidir.**

Kadınların ise hormonal etkilerden dolayı bu mevsimsel değişikliklerden daha fazla etkilendikleri söyleniyor. Belki doğruluk payı vardır. Ancak kapitalizmin erkek zihniyeti tarafından her an ezilen, hor görül-en, dövülen, tecavüze uğrayan, öldürülen kadının bu sistem içerisinde varoluşu zaten depresyonun ta kendisidir. Bu durumda mevsimsel depresyonun kadınlarda daha fazla görülmesini çok da hormonal bir şey olarak sınırlamamak gerekir...

**Mevsimsel veya diğer geleneksel bütün depresyonları tedavi etmenin tek bir yolu vardır.**

Kapitalizmle olan entegrasyona şimdi şu anda barikatlar koyarak yani antikapitalist bir yaşam hattı örerken virüsün etkilerinden arınmak; ancak şunu bilmeliyiz ki bu virüsü her alanda yok etmeye kadar etkilerinden tamamen arınamayacağız. Kapitalizmi sadece içimizden söküp atmakla kalmayıp, bulunduğumuz, bulunacağımız bütün alanlarda onu yok etmek için mücadele etmeliyiz ve bu mücadelede barikatlarımızı sürekli ileriye taşımamız gerekir.

**PROPAGANDA: Kapitalizm özgürlüklerimizi elimizden alarak kendi varoluşsal hastalıklı yaşam tarzına bizleri hapsediyor. Psikiyatri gibi uzmanlık alanlarıyla bu hastalıklı yaşamı meşrulaştırıyor. Birimizin dahi özgür olmadığı bir dünyada hepimizin tutsak olduğunu unutmayarak, kapitalizme karşı mücadeleyi büyütmeliyiz.**

# SİTE:de

## Mutluluğun-um-z

Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Kentleşme Şurasının 2009'da hazırladığı Kentlilik Bilinci, Eğitim ve Kültür Komisyonu raporunda, kentleşmeye ilişkin olumsuz durumlar (kentlileşememe) ve bunların nedenlerinin incelendiği başlıklardan birisi de Kültürel Siteleşme. Tabii ki, bizim burada kullanacağımız site kavramında çok farklı bir bağlamda ele alınmış site kavramı.

Kente uyum sağlayamayan, kenti "içselleştiremeyen" bireylerin; "kentlerdeki sosyal sorunların tetikleyicisi" bireylerin; sosyo-kültürel, sosyo-psikolojik uyumsuzluklar gösteren bireylerin gettolaşması anlamında ele alınmış bu siteleşme kavramı. Kentsel yaşamla bir türlü bütünleşemeyen bireyler; aile, akraba, hemşehri ilişkileriyle kendi cemaatleşmelerini yaratıp şiddet, suç ve mafya ile çok önemli toplumsal sorunlara neden olduğundan bahseden rapor; işte bu durumu "mekansal ve kültürel siteleşme" diye nitilemekte.

İradeleri dışında (irademiz dışında) dayatılan sosyal, kültürel, ekonomik ve mekansal bir yapılanmaya uyumsuzluk gösterme refleksini göstermiş bireylerin kentlileşememe durumu tartışmasına girmeden, ama bizim değineceklerimizle çok da ilişkisi olmadığını da düşünmeyerek siteleşme durumunun bir boyutundan başlayalım.

"Etrafında rengarenk çiçekler, zeytinden çınara, onlarca ağaç türünün oluşturduğu etkileyici atmosfer ile yaşamın tadına varacağınız bu güzel ortamda her sabah sağlığınız için keyifli yürüyüşler yapmanızı tavsiye ederiz... Site kentimizin içinde yer alacak alışveriş merkezleriyle tüm ihtiyaçlarınızı karşılayabilirsiniz... Site kentimizde yaşayan herkesin; konforlu, eğlenceli ve sporla sağlığın birleştiği bir hayatı olsun istedik. Ekibimiz proje aşamasında, havuzlar, yürüyüş alanları derken, tenis kortları ve basketbol sahaları gibi spor alanlarını da projeye eklemeyi ihmal etmediler... Şehrin içinde ama şehir stresinden çok uzakta, doğanın yeşili ile gökyüzünün mavisinin bulunduğu çok özel bir konumda, yoğun yaşam tempoları sonrası tatildeymişçesine huzur ve mutluluğu günlük hayata aktarmayı bilen siz değerli dostlarımızı, YENİ BİR YAŞAMA DAVET EDİYORUZ."







Yeni eğlence araçları eskisinden daha moralli, daha dinç, daha özgür hisseden, daha katılımcı, daha girişken, daha tahamüllü, daha bilgili(sistemin ona sunduğu bilgi) **yani daha verimli köleler** üretiyor. Facebook hiç bir yerde bulamayacağımız sosyalliği, oyunlar hayallerimizi, porno siteler sistemin bize arattığı biçimdeki karşı cinsi: internet ise aradığımız özgürlüğü sunuyor. Bu özgürlük her hangi bir uyuşturucunun etkisinden daha istikrarlı, daha gerçekçi, daha normal, daha tercih edilebilirdir.

**Efendiler için de :kölelerini fiziki olarak kapattığı yerlerden oynamamasını sağlayan, tüm bilgisini "server"larda topladığı, bağımlılığı boş zamanlarda yaşanabilecek, köleleri bir yandan uyumlu ve çalışkan olmaya teşvik eden bir eğlence anlayışı demek.**

Bunlar böyle evet, bu duygular bilgisayar başında ürettiklerimizden. Sanal alemi nasıl gerçek kıldığımız, yozlaşan toplum değerleri... Bunlar zaten bildiğimiz gerçekler. Facebook kullanan herkesin yaşadığı durumun saçmalığının farkında olduğuna inanıyorum. Buna rağmen yine her türlü ihtiyacımız için sanal alemi seçiyoruz. Özgürlüğümüzün peşinden atlayıp, internetin uçsuz bucaksız deryasına kapılıyoruz.

**Bu zamana kadar distopya edebiyatlarında canlandırılan dünyalar hep yıkanmış beyinler, bireyin iradesinin yok oluşu, totaliter bir rejim, zombi insanlar olarak resmedildi.** Gri, umutsuz, insanın seçeneklerinin olmadığı, özgürlükten bahsedilemeyen bir dünya. Fakat önümüzde insanların iradeleriyle, bilinçli olarak köleliği seçtiği, aradıkları her şeyi bulabilecekleri, cıvıl cıvıl, yaşanan tüm sorunların unutulabildiği, hayal ettiğini sanal alemde bir yerlerde bulabildiğin bir dünya var gibi gözüküyor. **Düşününce insanı esas ürperten de bu . İnsanların kendi iradeleriyle, yaşamlarını efendilerinin yarattığı sanal özgürlüğe değişmesi.**

09:

Sağlık: Vücudun hasta olmaması, esenlik, sıhhat, afiyet; sağ, canlı, diri olma durumu...

Güven: Emniyet, korku gerektirmeyen...

Huzur: Dirlik, baş dinçliği, gönül rahatlığı, rahatlık, erinç...

Standart: Belli bir tipe göre yapılmış ayrılmış, belirli ölçülere, yasaya, kullanıma uygun olan, örnek veya temel olarak alınabilen...

İhtiyaç: Gereksinim, güçlü istek,...

Mutluluk: Bütün özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşılmaktan duyulan kıvanç durumu, ongunluk, kut, saadet, bahtiyarlık

YAŞAM: Doğumla ölüm arasında yaşanan süre, ömür, hayat...

Site Kent Şirketlerin reklamlarında sıkça karşılaştığımız gibi... Yaşamlara yönelik bir mekansal hamle olarak siteleşmeyle, kentte stres içinde yaşayan (çalışmaktan olsa gerek) belli bir kesim yeni bir yaşam formuna davet ediliyor. Bu davetin dayatıcı niteliği topraktan fıskırır gibi yanı başımızdaki her yerde karşılaştığımız sitelerle kendini belli ediyor(yuttuğu insanların yaşam biçimlerini değiştirmenin yanı sıra, içine almadığı insanları öteleyerek onların da yaşamsal biçimlerini değiştiriyor).

Yaşam merkezleri olma niteliğiyle siteler, sadece büyük apartmanlar olmaktan çok uzak. Yeni bir yaşam "mekan"ı olacak kadar bütünsel ve karmaşık bir yapı olma iddiası taşıyor. Tüm ihtiyaçları karşılayabilme niteliğiyle "ihtiyaç"ı alışveriş merkezlerinden tatmin edilebilir bir duruma indiriyor. Yani ihtiyacı kendi mekansal biçimiyle anlamlandırıyor. Yaşamın anlamına site insanları site sınırları dahilinde erişebilirken, en son teknoloji güvenlik sistemleriyle "geri kalanı" öteleyip, onları ötede tutarak gerçek "huzur"u hissedebiliyorlar.

Yeni bir yaşama davet var; son derece lüks duvarlar arasında kapitalizmin size sunduğu ürünleri tüketip mutlu olmak. Bu protez mutluluğu sevdiğinizle paylaşma imkanın da var. Ama, yalnızca bu mutluluk anıtlarının içinde. Kendini bu kapitalist yaşam modelinde yabancı hissetmeyeceğin her şey var. Sana sunulan hayatı, site kent broşürlerinden ya da maketlerinden seç. Çünkü o broşürlerdeki ya da maketlerdeki köpek gezdiren, arabasıyla eve gelen, eşiyile sitede alışverişe çıkan maket insancıklar sana sunulan hayat. Sen artık buraya aitsin. Duygusal, sosyal bağlar geliştirdin bu site kentte. Burası senin evin. Doğa ve modern hayat arasındaki meşhur felsefik kaygı bile aşıldı burada. Doğayı site kentlere getirdik sırf doğadan yabancılaşma diye.

Yeni bir yaşama davet var; tabi bedelini ödersen. Ödeme koşullarına uygun bir ekonomik gelirin varsa, sen de bu mekansal ve kültürel siteleşmenin seçkinleri arasındasın. Dışarıdaki güvensiz ve mutsuz yaşamından kendini içeri kilitleyerek kurtuldun artık.

Artık özgürlüğün dışında herşeyin var. Çünkü sen herşeyin dışında, protez bir yaşamda kapalı kaldın.

Bu protez mutluluğun esareti. Hisset!

Takıldığın parmaklıklar, içinde yaşadığın mutluluk abidelerinin. Fark et!

Sana sunulan 'maket insan hayatları'nı Reddet!

Gir gerçek dünyaya.





Akşam, 10 saat mesai ardından soluğu her zaman gittiği meyhanede alan, sonraki iş gününü yaşayabilmek için meyhanede güç toplayan işçi artık geç saatlere kadar facebook'ta takılıp yatağına ayak girebiliyor. Sonraki gün ise zinde bir şekilde, internette aldığı onca boş bilgi tanıştığı-konuştuğu onca kadın ve erkek sayesinde müdürün önünden bağırmandan geçebiliyor.

Gençler yaşayamadığı, muhtemelen evlenene kadar da yaşayamayacakları cinsel hazzı, evde saat 01:00'dan sonra internette pono sitelerinde yaşayabiliyor. Yeni nesil kolu kırılmadan, bilgisayar oyunu başında çocukluklarını geçirebiliyor. İşsizler de birbirleriyle tanıştıkları, buluştukları, çeşitli işlere giriştikleri, köşeyi dönme planları yaptıkları, birlikte aylıklık yaptıkları kiraathaneleri bırakıp, facehanede takılmaya başlıyor. Üniversite öğrencileri hayatlarını yakmadan sözlük başında devrimcilik yapabiliyor. Günde 6 saatini internette özgürlük peşinde 'koşturan' bir öğrenci, kalan saatlerini ders çalışarak geçirebiliyor.

İnternet bizde özgürlük sanrıları yaratan çok etkili bir uyuşturucu olmasına rağmen, bağımlılığı bilgisayar başında kaldığın saatlerle sınırlı. Bilakis bizi uyumlu, moralli, sosyal, verimli kılıyor. Evet kapitalizmin hayalindeki uyuşturucu bu olsa gerek. Polis, sistem, kapitalizm (artık ne dersek) halkı kapattığı alanların dışında, onları serbest bıraktığı alanın bilgisine dahi sahip oluyor. Artık her şeyi biliyor. İnsanlar aradıkları her duyguyu internette bulabiliyor. İnternetin başından kalkmadan, inanılmaz bir etkileşim içinde yaşamlarını sürdürebiliyorlar.

Bu durum ise daha kolay sosyalleşen; ihtiyaçlarını daha masrafsız, uğraşsız karşılayan halkın ötesinde onları bu durumu hazırlayan, insanları internet tüketmeye teşvik eden, facebook açmaktan başka şans bırakmayan efendilere yarıyor.

Neticede özgür insanları köleleştiren sistem artık onların ihtiyaç duyduğu özgürlük, haz, mutluluk, kendin olma duygularını kölelerine satmaktan vazgeçiyor. Bunların hepsini herkesin ücretsiz tüketebileceği internete koyuyor. Kapitalizmin ilkelerine ters düşen bir hareketle internet vasıtasıyla verdiği bu büyük hizmeti kölelerine satmayıp, onlarla bu teknoloji harikasını 'paylaşıyor'.

# PROZAC

Sabah 6'da kalk. Yüzünü yıka. Kahvaltı yap. Prozac. İşe git. Azar işit. Yemek ye. Prozac. Facebook'a gir. Beğen. Dürt. Otobüse bin. Prozac. Eve gel. Üstünü deşiş. Yemek ye. Televizyon izle. Prozac.

Gündelik yaşamın içine yayılmış huzursuzluğun, güvensizliğin, mutsuzluk ve umutsuzluğun bir ilacı olarak 'anti-depresanlar', bugün hiç olmadığı kadar yaşamlarımızı işgal etmektedir. Peki hepimizin hayatında böylesi sıradan hale gelmiş anti-depresanlar, günümüz "psikolojik toplum"unda nasıl bir rol oynuyor?

Aslında bugünlere gelmeden, işsizlerin ve ağır işçilerin memnuniyetsizliklerinden doğan ruhsal bunalımı örtbas etmek ve toplumun her kesimini uyuşturmak için kullanılmaya başlanan antidepressanlar, bugün devletin kişiler üzerindeki en büyük denetim aracı haline geldiği açıkça görülüyor. 2009'da her saniye başına 6 tane anti depresan reçetelenirken, her saat başına 1 tane anti depresan çalışması yapıldı. Yaygın kullanımı her yıl onlarca katlanan anti depresanlar, denklemleri insan sömürsü üzerine kurulu bir düzende hizmet ettiği amaçlar bakımından korkunç özellikler taşımakta.



Anti-depresan 21. yy'ın reçeteli uyuşturucusudur. Sistem, insanlarda yol açtığı tahribatları görmüş, yöntem ve araçlarıyla hasta ettiği insanlara karşı 'tedaviyi' de kendisi pazarlayarak, büyük bir rant alanı oluşturmuştur. Anti-depresanlar, bütün piyasası ilaç şirketlerinin elinde bulunan uyuşturuculardır. Bu ilaçlar, kapitalizm için nitelikli köleler üretmesi bakımından hem faydalı hem de insanları "tedavi" ederken büyük paralar kazandıran verimli bir kaynaktır. Anti-depresanları satma yetkisi yalnızca ilaç şirketlerine aiten, anti depresanların kaçakçılığı ve kaçak üretimi yapılmamaktadır. Toplum nezdinde meşruluğunun sağlanması kolay olan anti-depresanların, diplomalı hekimler tarafından verilmesi onun en büyük kabul edilirliliğini oluşturmaktadır. Depresanların en iyi tarafı ise toplumun her (ama her) kesiminin kullanabileceği bir uyuşturucu olmasıdır.

Depresyonun sebebi içine kapatıldığımız duvarlar, kapitalizmin bizi içine sürüklediği rekabet ve yalnızlık. Depresyon, duygulanım bozuklukları, melankoli rahatsızlıkları modern toplumumuzda tedavi edilmesi gereken hastalıklar olmuşlardır.

Anti-depresanlar ilk kez 90'larda Amerika'da yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ülkemizde herkesin kullanabileceği bir 'ilaç' haline gelmesi 2000'leri bulmuştur. Sistemin TV kanallarında, gazetelerinde anlatılanlar sayesinde "modern hayat"ımızın bir parçası olmuştur. Bundan 10 yıl önce hayatımıza giren ve site içi apartmanda yaşayan orta sınıf bir aileyi anlatan "Çocuklar Duymasın" dizisi, psikiyatrinin hayatlarımıza nasıl sokulmaya çalışıldığını anlayabilmemiz için iyi bir örnektir. Dizideki modern, mantıklı, akılcı, genelde bölümün sonunda haklı çıkan taraf olan anne(meltem) ailesiyle, çocuklarıyla, iş yeriyle yaşadığı her sorunu psikolog Sinan bey'e anlatarak çözmeye çalışıyor, ondan akıl almaya çabalıyordu. Psikolog Sinan bey'le anne Meltem'in diyalogları üstüne kurulu olan bu dizide bize aktarılmaya çalışılan fikir ise basitti: psikiyatri modern olmak için gereklidir.

Sistem, bir yandan kendi düzenine entegre olmuş bireyleri belirli bir norm içerisinde tutarken, bir yandan da bu sömürül en bireylerin, yarattığı güvenli alanlara uyumlu bir şekilde faaliyet göstermesini istemektedir. Yaşamsal, ruhsal ya da akli manada yarattığı normların dışına taşan kimseleri ise, kendi belirlediği yöntemlerle 'tedavi' sürecine başvurarak, entegrasyon sürecini tamamlamaktadır.

Sisteme göre sorunun sebebi toplumdan soyutlanmış bir şekilde 'bireydir'.

İşte modern psikolojinin muhteşem paradigması: Yaşamınızda 'normlar' bazında bir uyum sorunu yaşıyorsanız, bu toplumun ya da sistemin değil, bireyin suçudur. Kişinin maruz kaldığı şiddetten, ona uygulanan tahakkümden, hiçbir şeyi özgürce, tamamen kendi iradesine dayanarak yapamamasından kaynaklanan bunalımının sorumluluğu, yeniden bireye yüklenmiştir.

**Kapitalizme entegre olamayan bireyler, ya bir ergen, ya psikiyatrik bir vaka, ya da suç işlemeye yatkın kişiliklerdir. Bireyin yaşamıyla kurduğu ilişkideki her sorun, toplumdan azade bir 'kişisel asabiyet' algısına indirgenmiş, ve hatta toplumsal manada yaşanan her sıkıntı, psikiyatrislerin şimdiki değil, çocukluğu sorgulamasıyla, sorunlarımızın kökenlerinden 'bugünü' dahi çıkartmıştır.**

Elbette böylesi bir körleştirme politikasını uygulayan psikiyatri bilimi, ailesiyle, işiyle, yaşamının tamamıyla,-ve aslında anlaşıldığı üzere sistemin kendisiyle- derdi olan bireylerin, böylesi bir buhranın içinde yaşamaktan duyduğu üzüntünün, öfkeye ve isyana dönüşme ihtimalini yok etmek için kimi 'ehlileştirme ve entegrasyon' yöntemlerine başvurur. **Psikiyatri kişinin yaşamdan duyduğu mutsuzlukları, bu mutsuzlukların sebebine değinme gereği duymadan, mutsuzluğun sadece sonucunu değiştirmeye yönelik olarak hareket eder.** Yani çözüm olarak hayatını mahfeden yaşam koşullarını yerinden etmek bir yana, bu sömürü sistemini meşrulaştırarak uyumsuz bireyleri 'deli' ilan ederken, kişinin bu korkunç sisteme verdiği tepkileri 'kimyasal maddelerle' ehlileştirir. **İşte böylece, yaşamlarının daha farklı olabileceğine dair umut ve istek barındıran kimselerin, içinde gittikçe büyüyen derin mutsuzluğunun, çaresizliğinin ve yabancılaşmanın yaşamsal bir görüntüsü olan iç sıkıntısı ve bunalımlar, sorunların nedenini değiştirmeye yönelik bir hamleye yönelmek yerine, sistemin yönlendirdiği alanlara kayarak, modern psikolojinin 'tedavi' tahakkümüne yenilmek durumunda kalır.**

**Anti-depresanlar insanın moralman kendini iyi hissetmesini veyahut genelde hiç bir şey hissetmemesini sağlar.** Bu ilaçlar bireyde aşırılığa izin vermez, bireyi çevresiyle ve koşullarıyla barışık hale getirir, "toplumla uyumlu" bireyler yapar. Yani şehir yaşamından, çalışma saatlerinden, insanlardan rahatsız bir şekilde çalışmaya henüz başlamış 24 yaşında bir genç, bu ilaçların yardımıyla çalışamayacak yaşa (tahmini 65) gelene kadar suyunu sıkın patronuna bir kere bile küfredmeden (içinden de olsa) emekli olabilir. İşin güzeli bu uyuşturucu işçinin performansında herhangi bir düşüşe sebep olmadığı gibi, tam aksine hiç bir şey düşünmeyen, emredilene sorgulamadan yerine getiren köle orduları yaratır. Çok etkili ve bağımlılık yapmadığı iddia edilen uyuşturucular olmasına rağmen, bir başladığınızda bir daha bırakamazsınız. Çünkü doktor size asla "tamam, tedavin tamamlandı, kalan haplarınızı çöpe atabilirsin" demez. Aldığınız hapların ismi değişir, gramajı artar veya azalır. Kendinizi iyi hissedebilir, ama asla tedavi olamazsınız.

**Psikanalizin "babası" sayılan Freud, yaşadığı müddetçe tedavi etmeye çalıştığı hiçbir "hastasında" kalıcı çözüme ulaşamamıştır.** Bugün psikanaliz yöntemi, ilaç kullanımının sürekliliğine dayalı tedavi yöntemiyle, mevcut hastaları anti depresana bağımlı kılmakta, kişinin kapitalizme entegrasyonu demek olan 'tedavi' ve tıbbi bakım için, kapitalizmin ilaç sektörünü de hastaları tüketicileştirerek sürdürülebilir kılmaktadır.

Efendi kölesi daha çalışkan, özverili, girişken yani verimi olmasını ister. Bu yüzden köleliğinden vazgeçmeden kendini özgür hissedeceği alanları ona yaratır. Bize 'ahlak dışı' olarak öğretilen meyhaneler, kıraathaneler (kumarhaneler), genelevler, aslında hep eğlenmemiz içindir. **Eğlence ise yaşadığımız kölelik koşullarına dayanabilmek için sarılabileceğimiz yagane bahanedir.**

Yazının başında bahsettiğimiz gibi artık bu eğlence alanları yerini facebook'a, P.C. oyunları'na, okey sitelerine, internet sözlüklerine, pornografiye bırakıyor. Sistem insanların internet başında özgür, sosyal, özgüvenli, mutlu hissetmesini istiyor. Bilgisayarda aşık olup, internetle cinsel doyum yaşasın istiyor. **İnsanlar artık internet başında eğlenip deşarj olsun istiyor. Daha verimli köleler istiyor. Değişen her şey gibi eğlence anlayışımız da değişiyor, değiştiriliyor.**

Şehir yaşamında özgürlük duygusunu yaşayabildiğimiz yegane alanlar oyun alanlarıdır (futbol, saklambaç, alman kale, taso, gözmece ...) Oyun oynarken düşünür, karar alır, içinde bulduğumuz toplumda kararımızı uygular ve sonuçlarından hep birlikte etkileniriz. İnsan oyun oynarken kendini gerçekleştirir, etkin bir özne olur. Artık imkanı olan çoğu genç ise kendini gerçekleştirebilecekleri alanlar olarak online oyunları seçiyor. **Mesela, Knight Online (en popüler) benzeri oyunların bu kadar tutmasını sağlayan şey, içinde gizlediği özgürlük değil midir?** Oyunda kişiliğini seçmekte özgürsün( milli kimliğinle doğmuyorsun), seçebileceğin yollar, gerçekleştirebileceğin görevler çok sayıda ve seçmekte özgürsün(Öss veya çıraklık değil), oyun çok geniş bir olasılık alanı ("monoton" değil), yani istediğin olup istediğin gibi hareket ediyor-sun. **Özgürsün.**

Sözlüklerde ise gerçek hayatımızda olamadığın kişi olabilirsin. Olmak istediğin insan gibi yorumlar yapıp, düşüncelerini yazarak kendini ifade edebilirsin. Gerçeklikte yaşadığımız ortamlarda ise çeşitli sebeplerden (statü kaygısı, kurallar, toplum yapısı...) olamadığın "karakterler" olup söyleyemediklerini söyleyebilirsin. İşin güzel tarafı teknoloji sayesinde İstiklal Caddesi'nin ortasında avazın çıktığı kadar bağırarak ulaşabileceğin insanın belki on kat fazlasına ulaşabilirsin. İnternet sözlükleri, bizi olmak istediğimiz kişi yapıyor. Bastırdığımız yönlerimiz ortaya çıkarmamızı sağlıyor.

Facebook yaşama alanlarımız belirlenmiş (ev, okul, iş, otobüs ...) bu alanlara hapsedilmiş olan bizlere tanışamayacağımız kadar insanla tanışmayı, bilemeyeceğimiz kadar bilgiyi, gülemeyeceğimiz kadar videoyu, edinemeyeceğimiz kadar arkadaşı sunuyor. **Yaşadığımız hücrelerimizde bizi sosyalleştiriyor.** Yabancılaştığımız koca toplumla internet sayesinde etkileşime giriyoruz. Hayatını ev, komşu ve çocukların okulu üçgeninde geçiren, bu hayata mahkum olan ev kadını artık facebookla sosyalleşip, yeni insularla tanışabiliyor. **Ona zulmeden kocasına, evde geçen hayatına, kaynanasına facebook sayesinde daha tahammüllü olabiliyor.**



# KATLANMAK için:

Sanal alemde yaşar olduk. Sanal alemde gülüyoruz, eğleniyoruz, üzülmüyoruz, tatmin oluyoruz, özgürleşiyoruz ve hatta mücadele ediyoruz. Sakın yanlış anlamayın bunlar sanaldır, gerçek değildir demiyorum. Çünkü öyle değil. İnternet üzerinden, bilgisayar başında yaşadığımız duygular, deneyimler gerçek ve tatmin edici 'beni-bizi' de, en çok rahatsız eden şey bu.

**"Özgürlük insanın kendini gerçekleştirmesidir" der anarşistler.** Bir insanın hayal ettiği şeyi gerçekleştirebilmesi, içinde yaşadığı toplumsal koşullara biray olarak müdahil olabilmesidir. Şehirlerde yaşayan, sisemin üretim araçlarına (okul, ordu, fabrika...) kapatılmış, gerçekleştirdiğimiz eylemlerin çoğunun aldığımız emirlere itaat ederek gerçekleştiren bizlerin özgürlükten söz etmesi ise zor. Fakat yine de belirtmemiz lazım ki özgürlük duygusu olmadan insan ne mutlu, ne huzurlu, ne kendisiyle barışık, ne sağlıklı ne de üretken olabilir. Özgürlük canlıların tek ihtiyacıdır. Yani bizlerin; kapatılan, yarıştırılan, çalıştırılan, itaat ettirilen modern toplum kölelerin de özgürlüğe ihtiyacı vardır.

Özgür insan mutludur, bizden farklı olarak hayatını etkileyen ve yaptığı her eylemde etken niteliktedir, civa gibidir, gittiği her yer evidir, kendinin efendisidir. Köle bir insan ise yaşama sevinci elinden alınmış, emirleri yerine getirerek yaşayan, doğal olarak sürekli hayıflanıp, kendini tutsak edene karşı öfkeli bir insandır. **Yani efendilerin kölelerine eğlenebilecekleri zaman ve koşulları yaratmasının sebebi kölelerinin kendilerini özgür ve mutlu hissetmesini istemeleridir.**

Özgürlüğün ne kadar zaruri bir ihtiyaç olduğunu; özgürlüğümüzü elimizden alan efendiler bizden daha iyi biliyor. Eğlence, boş zaman, hoş vakit, keyif, yani efendilerin bize bahsettikleri bütün bu durumlar, ihtiyacımız olan zaruri özgürlük duygusunu karşılamak içindir. Çünkü kölelik günümüzde devam ediyor. Efendilerimiz zulümlerine, zorlamalarına, aşağılamalarına katlanabilmemiz için bize eğlenme hakkı tanıyor. **İşte bu modern köleliktir.**

Depresyon, bunalım, can sıkıntısı, dayanamama, çaresizlik halleri insan ruhuna ne kadar ters düşse de günümüzde "normal" olan ve hatta olması gereken bir durumdur. Zorlama ve tabii kılan eylemleri ile işleyen bir toplumda insanların kendini kötü hissetmemesi herhalde "anormal" bir durum olurdu. Yaşadığımız bunalımı bütün gerçekliğiyle görmemiz, kişisel bunalımlarımızı ise bedenimizin ve ruhumuzun şehirlere, okullara, çalıştırılmaya, eğitime, yoksulluğa karşı uyguladığı bir sivil itaatsizlik eylemi olarak algılamamız gerekiyor. Sistemin araçlarıyla 'tedavi' edilmediği ve manüplasyona uğramadığı sürece iç sıkıntımız sisteme karşı bir direniş alanı oluşturacak ve bize kapitalizmin hayatın gerçekleriyle yüzleşebileceğimiz değerli bir süreç olacaktır.

**Çünkü bizler biliyoruz ki, bugün sistemin ruhsal bozukluk olarak adlandırdığı hiçbir şey, toplumsal, siyasal ya da tarihsel döngüsünden gayri düşünülemez. İnsanları 'deli' yapan şey, aslında onları ötekileştirenlerin, yalnızlaştıranların, hiçleştirenlerin olduğu toplum ve bu itilmişleri 'deliler' olarak dışlayıp, bir yandan da kimyasallarıyla tepkisizleştirenlerdir.**

Günde 10 saat çalışma temposuna katlanamıyorsan, at bir prozac. Okulda kendini hapishanede gibi hissediyorsan, at bir prozac. **Babana tahammül edemiyorsan, at bir prozac. Annen mi dövdü? At bir prozac. İşsiz misin? At bir prozac. Mutlu olamıyor musun? At bir prozac.**

Hangimiz akıllıyız?

Bugün asıl delilik, hiç durmadan devam eden savaşlar, insanın insanı öldürdüğü toplumsal düzenin normal kabul edildiği, hayatının yarısından fazlasını 'mesai' denilen modern kölelik düzeninde geçirirken, diğer yarısını tecavüz, taciz ve aşağılanmalara uğrama ihtimal ve paranoyasıyla yaşayan, metropollerin arasına sıkışmış insanların içinde can çektiği sistemdir. Asıl ruhsal bozukluk yaşamları uçurumdan aşağıya doğru yuvarlanırken her şeyi olduğu gibi kabul edebilmektir. Üstelik bu hastalığa uyum sağlama noktasında yabancılaşanlar, yalnızlaşanlar, değersizleşenler, yani "delirenler", yaşadıkları ve yaşayabildikleri son vicdan kırıntılarını ise, anti depresanlarla, uyuşturucu ya da bunun gibi kimyasal ilaçlarla çözüm ihtimalini sonsuza dek imkansız kılmaktadır. **Asıl hastalar, bize bencilliği öğretip bizi yalnızlaştıran anneler, bize boş hayaller pompalayan dersane öğretmenleri, sıkıntılarımızı ilaçla geçirmeye çalışan doktorlardır.**

Toplumda tedavi edilmesi gereken tek şey otoritedir. Bize ilaç olabilecek yegane şey ise, kendimizi kandırmaktan vazgeçmektir. Gerçeklerle yüzleşmektir. Ve sistem tereddüt etmeden hayatlarımızı mahfederken onunla mücadele etmektir.

# Yeni Kent:

## Merkez Değişirken Kentler:

Kent merkezinin ne olduğu sorusunun yanıtı, bahsi geçen kentin özelliğine ilişkin çok şey anlatır. Tapınakların merkez olduğu ilk kentlerden, ticaretin yoğunlaştığı ortaçağ kent merkezlerine; fabrikaların kentin merkezine dönüştüğü kapitalist döneme varıncaya, merkez hep kentin diğer alanlarını belirlemiştir. Bu tarz bir yapılanma, o 'alan'daki iktidarın kendini ne üzerinden meşrulaştırdığını gösterirken yazımızın konusu kent merkezlerinin geçirdiği tarihsel dönüşüm ve o dönüşüm süreçlerini etkileyen faktörler değildir. Burada üzerinde durulacak nokta, kapitalist kent merkezinin belirlenmesindeki faktörlerin değişmesi ve bu kent merkezinin fabrika merkezli görünümüne rağmen artık fabrika merkezli olmayışıdır.

Kent merkezinin değişimine ilişkin bu tarz bir önerme günümüz kent merkezlerinde endüstriyel faaliyetlerin artık olmadığı gibi bir iddia taşımamaktadır. Kaldı ki bu merkezlerde meta üretiminin bittiğine ilişkin herhangi bir iddiayı da reddetmektedir.

## Kent-Merkez:

Kent merkezi neden önemlidir? Çünkü merkez etrafındaki tüm yapılanma (sadece mimari değil, sosyal, ekonomik ve politik yapılanma) merkez tarafından belirlenir. Bu belirlenim iktidarın mekânsal politikası doğrultusunda gerçekleşir. Yani iktidar, meşruluk kaynağına göre varoluş alanını yaratır. Kapitalizmin kendini yeni yeni gösterdiği kent merkezleri üzerinden düşünelim. Merkezini fabrikaların oluşturduğu bu kent merkezleri iç içe geçmiş halkalar gibi yapılandırılmıştır. Merkezde üretim alanları, çevresinde bu üretim alanlarında çalışan insanların yaşam alanlarını oluşturan halka, bir üst halkada işçilerin tüketim ihtiyaçlarına yönelik küçük ticarethaneler, yönetici halkası ve kapitalistlerin merkezin tüm olumsuzluklarından (kirliliği, sürekli yoğun çalışma temposu, olumsuz psikolojik etmenler...) uzak durabileceği yaşam alanlarını oluşturan halka. Bu merkezi ve merkezin belirlediği çevreyi oluşturan yapılanma öylesine önemli bir hale gelmiştir ki, kent planlama kurumları (modern anlamıyla) bu tarihlerde kendini gösterir. Kent planlamacıları, bu tarihlerden itibaren kentte yaşayan herkesin yaşam alanlarını belirlemeye başlar. Tabii ki bu planlama, kapitalist bir anlayış doğrultusunda gerçekleşecektir.



26:

15:

## Yeni Bir Toplumsal Biçim:

Artık kapitalizmin kendini yaşamın en ayrıntı durumlarında hissettirdiği bir zamandayız. Kapitalizm kente ilişkin tasarruflarında, daha önce yaptığı gibi sadece bütünsel bir gaye gütmüyor.

Kendini ayrıntılarda hissettirdiği durum kapitalizmin fabrikadan taşıdığı, tüketim kültürünü örgütlediği bir aşamadan da öte bir durumu işaret eder. Eski tarz üretim alanı merkezleri, yerini yenilerine bırakma safhasındadır. Kentsel planlama politikası doğrudan bireyi hedef alır ve bu bireyleri bu politikaya ikna etmeyi amaçlar.

**Kent merkezleri artık hiperalanlarla ikame edilmeye çalışılır. Bir hipermarket bütün bir yerleşim bölgesi nüfusunun merkezi haline gelmiştir.**

Çalışma ve alışveriş saatleriyle yol güzergahları ve çeşitli günlük alışkanlıklar bu merkezlerde kolay bir şekilde yönlendirilirken yeni bir toplumsal kültür yaratma hedeflenir. İnsanlar buraya kendi kendilerine sorabilecekleri her türlü sorunun nesneleşmiş yanıtlarını bulmaya ve bu yanıtlar arasından seçim yapmaya gelirler.

Yani karşılaştırma ve inceleme yapma yoluyla toplumsal bir yasa ve yargılamaya dayalı bir biçim ortaya çıkmaktadır. Her sorunun karşılığı olan nesnelere, burada bir mal olma özelliğini kaybedip taşıdıkları mesajlarla dolu bir görüntü halindedirler. Sadece düzenleme biçimleriyle bile bir derinlikten yoksunluk ve görüntü olma niteliğine vurgu vardır. **Bu hiperalanlarda görüntü halindeki şeyler, klasik bir alım-satım şemasından çok uzaktır çünkü alıcı ve satıcı bir araya gelmemektedir.**

16:



İnsanlar ve şeylerin bir araya getirildiği mekanlar...

Bu görüntüler mekanında, baskı bile kendini ancak görüntü olarak gösterir. Güvenlik (ya da insanlar arasındaki soyut anlaşma; bir şey alırım karşılığında para veririm), ancak tv kameralarıyla sağlanır. Bu tarz bir güvenlik düzeni baskıyı anımsatan bir uygulamadır. Yani gerçek baskı değildir. Dahası kişi, bu tarz bir görüntüler dünyasında kendini bu dünyanın parçası haline bu kameralar vasıtasıyla getirir. Tv kamerası size bakarken, siz de kendi kendinizi izliyorsunuz. Yani bu etkinliğin parçasısınız. İkinizi ürettiğiniz bir alan...

İnsanlar ve şeyler bu tarzda bir merkezde bir araya getirilirken otoyollardan park yerlerine birçok çevre alanı da dönüşümü içine alır. Hipermarket büyük bir montaj fabrikasıdır diyor Baudrillard; aradaki tek fark mantıken art arda gelen safhalarından oluşmak zorunda olan çalışma düzeni yerine, buradaki görevlilerin ortalıkta alık alık dolanarak çalışma zincirinin bir bölümünden diğerine gelişigüzel gidip gelmeleridir. Tabii insanlar buraya yine farklı olarak istedikleri zaman gidip gelmekte, seçmekte ve satın almaktadır. Ancak bu alanda yasaklar bir hoşgörü, kolaylık sağlama cilası ardına gizlenmiş bir disiplin düzeni ve montaj bandıyla işlemektedir.

Geleceğin Toplumsal Denetim Biçimi; Hipermarket Gelecekte karşımıza çıkacak her türlü toplumsal denetim biçimini; iş, boş zamanları değerlendirme, beslenme, sağlık, ulaşım, medya, kültür... tek bir zaman ve mekanda buluşturma mekanı hipermarkettir. Hipermarketler, kent-merkezinin değişimini anlamamıza yarayacak mekânsal bir biçimdir. Modern kent yapısının yirminci yüzyılın yarısına kadarki (ulaşıma bağlı) kendi içsel dönüşümleri bu yapıyı çok büyük dönüşüme uğratmazken, yeni merkez değişikliği kentsel alanda kendi uydularını yaratmıştır.

Hipermarket bir çekirdek gibi, çevresinde banliyöler, üniversiteler, hatta fabrikalar oluştururken sadece kentin mimarisini değil; örgütlediği gerçek olmayan gerçekliğiyle bizi hiper-merkezli kent yapısına hazırlıyor.

25:

## Sahnene Çıkıyorsun: GÜLÜMSE

Sabah 8 akşam 11 mesaisinde hiç durmadan gülen, mutlu, güvenilir çalışanların olduğu bir 'şov sahninin' oyuncularını..

Güler yüzlü-sevecen insan profilleri, garsonlar, Mc Donald's, Burger King ve Simit Sarayı zinciri çalışanları, 24 saat alo destek hattı güvencesi, çağrı merkezleri, hostesler ve tezgahlar.

Migros'un ön tarafında alışveriş yapmak yerine daha çok arka tarafında çalışmak durumunda kalanlar, tezgahlarla depo arasında kalan kapının üzerinde yazanı bilir:

### "Sahneye çıkıyorsun, gülümse!"

İşte depodan 'içeriye' geçen her çalışanın günde en az 10 kere karşılaştığı muhteşem slogan.

Aslında basit bir örneklemeyle dahi anlaşılabilir bu gerçeklik, Migros zincirlerinin arkasında yatan, 'sahnedekiler' ile 'izleyiciler' arasındaki farkı kendine mahsus bir tür turnusol görevi görerek açığa çıkarmaktadır. Depodan sahneye çıkan çalışanların, izleyicilerin karşısında gün boyu sevecen, mutlu ve yardımsever bir şekilde oynadığı rol, insanın yaşamının yarısından fazlasını çalan bu korkunç hizmet sektörü sarmalını açıkça hissettirmektedir.

Sistem artık sömürüyü fabrikada, ürün üstünde ilerlerken farkına bile varmadan çeşitli parçaların takıldığı, kıvrıldığı, kısaca üretildiği bandın üstündeki 'ürüne' karşı kişiyi yabancılaştırmasından çok daha ileri bir safhaya taşımıştır. Artık sömürülenler, yalnızca ürettiği mala değil, kendisine, duygusuna ve yaşamına yabancılaşmış, ve bu yabancılaşmayı da hayatının ¼'ünden fazlasını 'hizmet' adı altında bir 'tiyatro sahnmesine' çevirerek yapmaktadır.

Bugün dünyadaki bir çok hizmet sektörü çalışanı, büyük patronların cepleri daha fazla renkli kağıtla dolsun diye portmantodan kabanını alır gibi 'gülücüğünü' alıp suratına takarken, akşam evlerine döndüğünde bu 'mesaili mutluluktan' yorulmuş bir şekilde yaşamaya çalışmakta, hayatını, gerçekliğini yitirmiş sanal bir dengesizlik hali olarak şizofrenik bir şekilde sürdürmektedir.

### "İşte mutlu evde gaddar": İşte 'mutlu köleler ordusunun' yeni mottosu.

Mutsuzluğumuzun bile tadını çıkarmaktan, ayaklarımızı koltuğa şöyle bir uzatarak ağlamanın keyfinden mi söz eder olduk?



24:

İşte burada yıkıyoruz, alnımızdan soğuk terler boşalıyor. Petek hanım bu dizelerde, resmen tüketim toplumunun resmini çiziyor. Hayatından memnun olmayan, haftanın 5 günü köpek gibi çalışan o kadın, tam da kendisini bu hale getiren sistemin dilediği gibi, bir gece eğlenmek için acılarını fırlatıp, yeni aldığı cicileriyle caka satmak istiyor. Haftanın 5 günü köpek gibi çalışıp kazandığı paranın çeyreğini, bir gece eğlenirken cici giyinmek için, diğer çeyreğini ise İstanbul'un bir gecesi için veriyor. Yani yılda 2400 saat çalışıp yaklaşık 190 saat eğlenmek için 1200 saatlik emeğiyle haftada bir kere İstanbul'a akıyor. 190 saat gecelere akmak için 2400 saat köle olmak, 'el insaf..'

İşte dostlar, belki de "boş zamanda ifa edilen eğlencenin pazar depresyonu dışında ne zararı var?" diyebilirsiniz gelebilir. Ben de şunu sormak istiyorum, yıllarca köpek gibi çalışıp, salt size izin verilen saatlerde kendinizden geçmek için hayatınızı mahfetmek istediğinizden, yıllar sonra ardınıza baktığınızda hiçbir şey üretememiş bir primat gibi, sadece tüketerek yaşamak için boyun eğmiş bir hiç olmayı kabul ettiğinizden emin misiniz?

En klasik distopyalar gibi; paydos vakti geldiğinde şehrin dört bir yanından gecenin kalbine akan işçi arılar, o kaçıp saklanmak istedikleri rahim kadar karanlık eğlence ortamlarında, kendilerini bass'ın ve bilumum efektlerin ritmine bırakıp şuursuzca eğlenirken, bütün güdülerini rahatça ortaya çıkartırlar. Düşüncesiz-dertsiz-tasasız seks arayan bedenler kendilerine cinsellik için ayrılan saatler içinde buluşarak, fiziksel tatmine ulaşmaya çalışırlar. Sadece eğlence, yeme, içme, sosyalleşme saatleri değil, seks hayatı da zamanlara bölünmüş bu arılar, tek gecelik, tek saatlik ilişkilerde fizyolojilerinin gereğini yaparak, modern yaşamın onun devamını sağlayan birer makinesi haline gelirler.

Şimdi kendimize soralım; bu büyük makinenin yabancılaştırmış birer parçası olarak yaşayıp, yıllar sonra hurdaya çıkmak istediğimize emin miyiz?

Peki, modern bilincimizle varoluşun kıskacından özgürlük skalasında üç beş adım hopladığımızı zannederken, Rabat'ın güneydoğusunda kerpiç çatısına oturup gün batımını izleyen bir köylünün bizden daha mutsuz olduğunu söyleyebilir miyiz?

Yani, tam şu anda, bir sonraki iş gününe gerçekten hazır mıyız?

**Propaganda:** Sistemin mutluluktan anladığı yalnızca tüketim mutluluğudur. Kapitalizm, hayatımızda parçalara böldüğü her dakikayı kendi devamlılığını sağlamak için en verimli şekilde kullanırken, çalışmadığımız boş vakitlerimizi de en 'mutlu şekilde' tüketerek geçirmemizi ister. Bir yandan toplumu kendi kölelik sistemine entegre ederken, diğer yandan bu köleliğe olan isyanı, sahte özgürlük alanları yaratarak kendi içinde absorbe eder, sistemleştirir, ve hatta lehine çevirir. Asıl olan isyandır.

17:



## Efendinin Vaazları (I) :

Doğanın Evcilleştirilmesinin Gerekliği Üzerine

Bir bot su geçirmiyor, reklamını da gayet iyi yapmışlar hani. Bir dağın yamacı, yamaçta kaliteli bir bot ve botun altında boş bir su şişesi... Hayatı ulaşımda geçen insanlığın, yaşamları kolaylaştırmak için temel gereksinim olan suyu 'arındırarak' içmeye hazır hale getirdiği şişelerden. Zaten köşe başlarımızda çeşme olmadığını ve olan çeşmelerden de "içilmeyen" suların aktığını düşünürsek, son derece gerekli olan bir şeydir bu 'pet şişe'. Keza bu reklam, iyi bir reklamdır; yolda yürürken ayağın ıslanmayacak, sıvı olan her şey sen bastığında sana düz bir zemin (bkz. engebeli olmayan; asfalt, betonarme yollar) gibi gelecektir. Yani katı olan pet şişesi; suyun, -sıvı olanın- yerine olarak kullanılabilir.

Reklamda sadece kaliteli bir bot tanıtılmıyor. Bot, yamacın tepesinde az sonra fethedeceği ovaları izleyen bir komutan edasıyla sert ve kararlı basıyor toprağa. Toprakla arasındaki pet şişeyi de tabiri caizse eziyor, bu bottan su geçmez mealinde. Reklamın sloganı da bizim yap-bozumuzu tamamlamamızı sağlıyor: "Nature needs heroes.(Doğa kahramanlara ihtiyaç duyar.)" Velhasıl anlatılmak istenen şey: Doğanın fethinin bir kez daha meşrulaştırılması... Yap-bozumuz şimdi bir parça, birleştirilmiş vaziyette. İktidar kendisinin nasıl ortaya çıktığını çok iyi biliyor ve geleneğine sahip çıkarak bizlere, sıradan insanlara kendi meşruluk temelini vaaz ediyor. Bir nesne üzerinde egemenlik kurmanın bir insan üzerinde de egemenlik kurmak anlamına geldiğinin farkında olan efendi, doğayı cansızlaştırıyor. Doğa kullanılan bir 'nesne' duruma indirgendikten sonra ise efendi bizlere buyuruyor nesneyi biçimlendirmemiz için. Canlı olan ama cansız bir nesneymiş gibi gösterilen doğa üzerinde egemenlik kurmayı öğrenen bizler ise, artık her türlü egemenliği tanımaya başlıyoruz. İktidar

Parçamıza iki dakika ara verip, düşünmeyi düşünelim: hayatı boyunca ortalama altı ayda bir iş değiştiren ya da için birinden tekaute ayrılan bir memur eskisinden daha fazlası olamayacak, iş hayatından nefret eden beyaz yakalı bir insana, neden bu hayata devam ediyorsun diye sorduğunuzda alabileceğiniz cevap aşağı yukarı "alıştığım yaşam standartımı ve zevklerimi yaşayabilmem için bu işte çalışmam gerekiyor" olacaktır.

İşte karşımızda şehir hayatının muhteşem totolojisi: haftada bir gün deliler gibi eğlenilemek için çalışma hayatına katlanmalı, çalışma koşullarınız cehennem gibi olmasına rağmen yetinmeyi bilmeli, -belki de sırf bunun için eğlenmenin bokunu çıkarmalı ve en azından eğlenebildiğiniz için şükrederek size emredildiği üzere "mutlu olmalısınız!" Umalım ki değerli sanatçımız Petek Dinçöz de son nakaratında kendine gelir, senede bir gün tek gecelik ilişkiler yaşayıp bir hiç olarak yaşamını bitirmek yerine, yaşam boyu özgürlüğün, çözüm üreterek hayatı dönüştürmekten geçtiğini anlar. Bakalım neler diyor assolistimiz;

**çıkart acıları  
giy hadi cicileri  
herşeyi unutturur  
istanbul geceleri**



Bir dolu şeyi içselleştiriyoruz bu gibi reklamlar, propagandalar aracılığıyla. Dezenfekte edilmiş, yalıtılmış olan yaşamlarımızın daha da dezenfekte edilmesinin, yalıtılmasının gerekliliği gibi. Öncesinin ne olduğu, sonrasının ne olacağını bir önemi yok. Görüntü son derece bulanık ya da havadan olsa gerek ki, gözlüklerimizin camları bile is tutmuş. Bir zamanlar bereketli olana duyduğumuz saygı yok artık, çünkü artık bereketli olan çarpıtılmış durumda. Bereket doğa demek değil artık, yaşam demek değil, bereket demek pazarda bir değeri olan meta, kendini pazara daha kaliteli sunabilen demek.

Bu sebeptendir ki kapitalizmin bütün detaylarına kadar içselleştirildiği çağımızda normal algılanır suyun pet şişede sunulması. Bu sebeptendir ki arındırılmamış, şişelenmemiş olan su içilmeyen, işe yaramaz su olarak anlatılır. Doğa işe yaramaz bir şeydir tek başına, o vahşi olan, o tehlikeli olan ve o bize sunulabilmesi için temizlenmesi, arındırılması gereken, egemenlik altına alınması gereken, yani insanlığın hizmetine sunulması gereken bir metadır. Kapitalizm kendisinden önceki doğanın, insan tahakkümüne sokulması nosyonunu onaylamakla kalmayıp, aynı zamanda doğanın talanını toplumun temel yasası haline dönüştürmüştür. İnsanlık kendini doğaya efendi kılarken, ondan ölesiye kaçmış ve kendini site kentlere, apartmanlara, beton duvarlara sıkıştırarak, mutluluğunu ve huzuru 'pet şişelerin' altındaki asfalta sıkışmakta bulmuştur. Sürekli artan birikimi ile doğayı, bir çığ gibi kendine katıp yok eden kapitalizmde, bu birikim bireylerin niyetleriyle değil, burjuva ekonomisinin üretim için üretim ilişkisi, burjuvanın sapkınlığı sonucunda değil, hem yön verdiği hem boyun eğdiği bizzat piyasa ağının sonucu olarak yaratılmıştır.

Dediğim gibi suyun nasıl kirletildiği, bereketli olanın nasıl bereketsiz hale getirildiğinin de bir önemi kalmamış. Faili belli ama bir gereklilik diyor failleri, çünkü bakın ne kadarda yalıtılmış, ne kadarda iyi bir şekilde yaşıyormuşuz, failerin sayesinde. Artık suçlu olanın sadece egemenler olmadığı bir çağda yaşıyoruz, ezilenin efendiye rıza gösterdiği bir çağ bizimkisi. Efendiye verilen rıza ise sessizlik ve alışılmışlıktan ibaret...

Bize verdikleri görüşümüzü bulanıklaştıran özlüklerimizi kırıp atmak gerek, gözlerimize yabancılaşmış olan bizlerin, gözlerimizi, gözlerimizde kendimizi keşfetmemiz gerek. Olağan aptal profilinden ancak kendimizi tanıyarak ve kendimizdeki kapitalist ilişki tarzlarını yok ederek kurtulabiliriz. Aksi durumda biz belki aptal olarak yaşayabiliriz, ancak bu böyle giderse hayatlarımız bilim kurgu filmlerinin konusu olmaktan başka bir anlam ifade etmeyecek...

22:

Bütün bir haftasını koşuşturmaca, yorgunluk ve uykusuzluk ile geçiren insanın, bu yorgunluğunun üstüne bir de haftasonu eğlenmezse modern yaşamın ona dayatılan çizgisel ilerlemesinden geri kalacağını düşünmesi, bu ilerleyen çizgide arka sıralara düşmemek için kendini kaybedercesine eğlenirken tekrar bitap düşmesinin doğal bir sonucu: pazar günü sıklığı.

## DARLANIYORUM:

"Bütün hafta çalıştık, haftasonu da eğlenmeyi hakettim" diye başlayan gecelerin alkol, uyuşturucu ve rastgele cinsellikle bitmesinden memnun olup, bize bu düzeni bahşeden modern, sınıai toplumumuza şükretmeli miyiz? Hafta boyunca çalışma saatlerinde çişe bile gitmeni çok gören, iş çıkışı sosyalleşmeni, kendi yaşam sürecine tanıklık edip onu dönüştürmeye çalışmanı kendi araçlarıyla engelleyip, salt çalışma saatlerini-çişini-kakanı değil, sana bahşettiği boş vakitlerini de ele geçirip düzenleyen, her dakikanı tek düzeleştirip hızla tepkisizleştirerek, bütün bu duygulardan arındırılmış sürecin içinde sana kendini "herşeye muktedir bir özne" olarak hissettirirken odundan farksız hale getirmeyen bu topluma gerçekten uyum sağlamalı mıyız?

İşte tüm bu mevzuları anlayabilmemiz için bize yardımcı olacak değerli sanatçımız petek dinçöz'ün istanbul geceleri adlı parçasının, ilk nakaratını dikkate alalım;

**darlanıyorum of, daralıyorum**

**nefesi bile zor alıyorum**

**düşmüşüz dünyanın türlü derdine, derdine  
geçim derdine ömrümü paralıyorum**

Görüldüğü üzere, değerli sanatçımız burada bir insanın kendi emeğiyle var ettiği yaşamının güçlüklerini, ömrünü paralamasını ve emeğinin karşılığında sistemin ona bahşettiği yaşamın adil olmadığını, "darlandığını, of darlandığını" belirtiyor.

Peki böyle bir insanın ne yapmasını bekleriz? Memnun olmadığı hayatını dönüştürmesini, kendi sürecinin farkına vararak onu değiştirmek için harekete geçmesini mi, yoksa "vur patlasın çal oynasın" demesini mi? İşte güzide ve değerli sanatçımız sevgili petek dinçöz, burada bize tokat gibi bir cevap veriyor;

**duvarları yıkmak lazım**

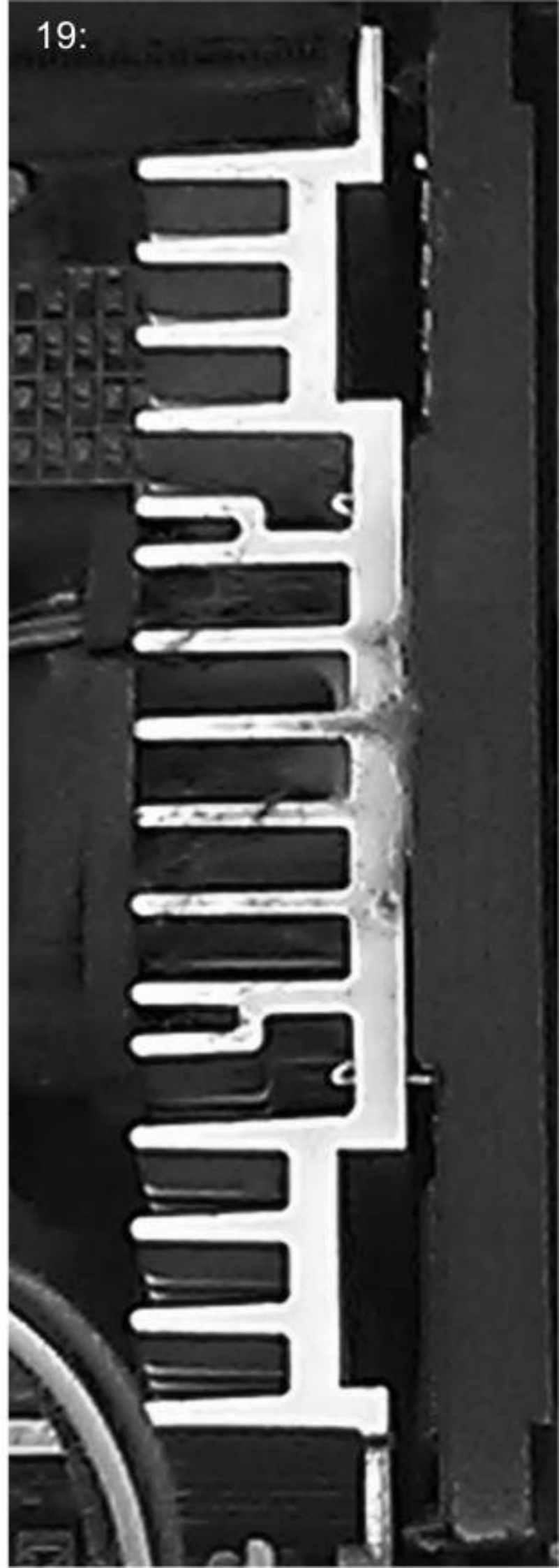
**dışarıya çıkmak lazım**

**ne var ne yok bakmak lazım**

**hadı bakalım, gecelere, gecelere, gecelere akalım**

Petek dinçöz burada bizi şaşırtıyor, birden o hayatın sillesini yemiş, acı çeken, yandım anam kadın gidiyor, vur patlasın çal oynasın petek geliyor. Dışarıya çıkmak istiyor, ne var ne yok bakmak istiyor. Duvarları yıkalım derken neredeyse devrimci sandığımız değerli sanatçımız petek dinçöz, bir nakarat öncesini unutup, sanki hayatından memnunmuşçasına gecelere akıyor.

19:





# PARA:

## Yaşamı Satın Alabilir Mi?

Banka para nakil aracı, aracın güvenlik elemanı ve yine bir soygun. Yaklaşık üç ay önceki Diyarbakır'da gerçekleşen olayı hatırladım, güvenlik görevlilerinden biri diğerini etkisizleştirip, ömrü hayatında göremeyeceği paraya el koyuyordu. Koşullar dedim, kişi kendine bir kapı aralamış ve o kapıdan tüm süratiyle çıkıp, kaçmak istemiş. Kaldıramıyordu çünkü sistemin bütün baskısını ve bir kaçıışı olabileceğini düşündüğünde bu şansını da kullanmıştı, gayet normaldi bu kaçış denemesi anlayacağınız. 8 Eylüldeki olay böyleydi, "eski" güvenlik görevlisi olan kişi paranın bir kısmını akrabalarına göndermiş bir kısmını da tabir-i caizse yemişti. Antalya'nın Alanya ilçesinde parayı arkadaşıyla yerken bir restoranda yakalandı, hem de suçüstü. Güzel günler geçirmiştir, kaçmanın zevkini de yaşamıştır muhakkak. **Zenginliklerini, lükslerini başkalarının yoksulluğunda oluşturmuş kişilerden alınan bir intikamdı, onların yaşamına duyulan bir özlemdi, "eski" güvenlik görevlisinin 8 Eylül'den 5 Kasım'a kadar olanki süreci. Her neyse bu seferki olay meğersem benim düşündüğüm gibi değilmiş.** Burada olay ilk etapta tıpa tıp benzesede, paraya el koyan kişi ilginçtir paraya elini dahi sürmüyor. Araçtan kaçarken bile bindiği taksiye parasını cebinden ödüyor. Sonra parayı güvenli bir yere saklayıp bankanın müdürlerini hop kaldırtıyor, hop oturtuyor. Sağlam birer azar yiyen banka müdürlerinin, belki aralarından bir kaç görevden atılmıştır da, bilmiyorum.

21:

"Hakkımı alamıyordum. Geç saatlere kadar çalıştırıyorlardı. Daha sonra fazla mesai paralarını 'Sen çok çay içiyorsun. O saatlere sayıyoruz' diyerek ödemiyorlardı. Bana hak ettiğim değeri vermiyorlardı. Çalıştığım şirkete bir ders vermek istedim. Bu işi onlara kızdığım için yaptım. Aldığım parayı hiçbir zaman harcamayı düşünmedim. Akşama kadar Abdurrahman Gazi mahallesindeki ormanlık alanda oturdum. Hava kararınca bir kahvehaneye gidip televizyon seyredip arandığımı öğrenince, paraları bir akrabamın evindeki kumese saklayıp teslim olmaya gittim" Diyor güvenlik görevlisi. Kaçamayacağını, eski meslektaşları gibi yaşayacağı sayılı günlerin anlamlı olabileceğini düşünmüyor belki de bu seferki oyuncumuz umutsuz bir karakter. Ruh halini bilemediğimiz zatı belki de o umutsuzluk, o korku sayesinde bir ders veriyor hop oturan hop kalkan endişeli banka müdürlerine. "İstemiyorum" diyor "sizin gibi yaşamayı, her gün bir restorana gitmeyi, ben mütevazî hayatımdan, bir eşimle ve bir çocuğumla mutluyum mutlu olmasına ama siz o mütevazî mutluluğumu bile bana çok görüyorsunuz lanet gelsin hepinize bir kaç günlüğüne de olsa sizler de endişelenin hayatın acımasızlığını sizde göreceksiniz belki üstlerinizden azarı yediğinizde, işiniz elinizden alındığında ve sicili bozuk banka memurları olarak iş kapısında olmayacak size, endişelenin" diyor "benim her gün endişelerimle yaşamak zorunda olduğum gibi o duyguyu siz de hissedin, ezilin o duygunun altında işte o zaman belki görebilirsiniz acizliğinizi."

**İkinci kahramanımız farkındadır zenginin de yaşamının bir anlamının olmadığından, çünkü o bilir yaşayanın zengin değil de para olduğunu ve para denen meretinde ürettiği şeyin yaşam değil yaşamsızlık, adilik olduğunu.** Öyle herkes sistemdeki bu ayrıntıyı o kadar iyi çözümleremez, bakınız birinci karakterimiz, o da kendisine dayatılan yaşamsızlığı görmüş ancak yaşam için onlardan çalanlara, gerçek hırsızlara benzemeye çalışmıştır. Onlar gibi yaşamak istemiş ve yaklaşık kırk gün kadarda yaşamıştır orası senin burası benim diye. Yakalanması ise gayet normaldir acemi hırsızımızın, karşısında olan bu işi bir ömür boyu anlayıp deneyimleyen usta hırsızdır çünkü ve usta hırsızlar örgütlüdür, adı üstünde tecrübelidirler, gerçek hırsızlar adeta çakaldırlar hırsızlıkta ve onlar bizlerden çalınan parayla bir dolu insan satın almışlardır bize adaletlerini dağıtsınlar, mülkiyetlerini korusunlar diye. İkinci karakterimiz ise kendi mütevazî hayatını devam ettirme gayesinde bir bütün zorluklarına rağmen; pisliğin bir başka pislikle temizlenemeyeceğini de bilmektedir, onurluca bir ceza vermek ister adaletin dağıtıcılarına, gerçek hırsızlara, ancak gel gör ki efendiler uslanmaz olanlardır, onursuz olanlardır. **Onlar paraya iman edenlerdir, yaşama dair bütün reflekslerini imanları uğruna feda etmiş olanlardır...**